

ՀԱՄԱՌՈՏ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

ՍԻՐԻԱԿԱՆ ՊԱՌԼԱՄՆՆՏԻ ԴԵՊՈՒՏԱՏ ՏԻԳՐԱՆ ԶՐԱԶՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑԻՄ.— Ինչպես հայտնի է, ՍՍՌՄ Գերագույն Սովետի հրավերով, սույն թվականի հուլիսին Սովետական Միություն ժամանեց Սիրիական պառլամենտի պատվիրակությունը: Պատվիրակությունն այցելեց Սովետական Միության մի շարք բազարներ և ռեսպուբլիկաներ:

Պատվիրակության անդամ, սիրիական պառլամենտի պատվիրակ պարոն Տիգրան Զրաչյանը հուլիսի 18-ին ժամանեց Երևան և մի քանի օր մնաց Հայաստանում, ծանոթանալով ռեսպուբլիկայի տնտեսական, կուլտուրական և հասարակական կյանքին:

Պարոն Տիգրան Զրաչյանը այցելեց Հայաստանի պատմական թանգարանը, դիտեց մայրաքաղաքի շինարարությունը, եղավ էջմիածնի շրջանի Միկոյանի օժանդակությամբ կառուցված, ուր դրույց ունեցավ կոտնտեսության վարչության նախագահ՝ Հայկական ՍՍՌ Գերագույն Սովետի գեղարտատ Ե. Մարգարյանի հետ:

Նա այցելեց նաև էջմիածնի վանքը, մանրամասն ծանոթացավ Մայր Տաճարի վերանորոգման աշխատանքներին և ընդունվեց գերապատիվ Ս. Վահան արքեպիսկոպոսի կողմից:

Հուլիսի 19-ին պարոն Զրաչյանին ընդունեց Հայկական ՍՍՌ Գերագույն Սովետի Նախագահության բարտուղար Ս. Ղեոնդյանը և ունեցավ նրա հետ զրույց: Զրույցին մասնակցեցին Արտասահմանի հետ կուլտուրական կապի Հայկական ընկերության նախագահ Բ. Աստվածատույանը, Հայաստանի Արհեստակցական Միությունների խորհրդի նախագահ Հ. Այվազյանը, Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Ն. Հարությունյանը, լուսավորության մինիստր Ե. Սիմոնյանը, կուլտուրայի մինիստր Ա. Շահինյանը, աստարի մինիստր Զ. Զարչյանը:

Հուլիսի 21-ին Հայկական ՍՍՌ Գերագույն Սովետի Նախագահությունը ճաշկերույթ սարքեց ի պատիվ պարոն Տիգրան Զրաչյանի և ճաշկերույթին ներկա էին Գերագույն Սովետի Նախագահության բարտուղար Ս. Ղեոնդյանը, մինիստրներ, Հայկական ՍՍՌ Գերագույն Սովետի գեղարտատներ, գիտության և արվեստի գործիչներ:

Ճաշկերույթն անցավ ջերմ, բարեկամական մթնոլորտում:

ԽԱՉԱՏՈՐ ԱՐՈՎՅԱՆԻ ԵՆՆԴՅԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԻՒԼ.— Ինչպես հաղորդել էինք մեր ամսագրի էստրոգ համարում, սույն թվականի հոկտեմբերին նշվելու է հայ մեծ լուսավորիչ, հայ նորագույն գրականության հիմնադիր, անմահ հաշտուր Արովյանի ծննդյան 150-ամյակը:

Այդ առթիվ Սովետական Հայաստանում նախապատրաստական լայն աշխատանք է տարվում: Դեռ 1956 թվականին ամբողջովին կավարտվի մեծածախ գրողի երկերի ակադեմիական հրատարակությունը 8 հատո-

րով: Երկերը հրատարակության է պատրաստում Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Մ. Արեղյանի անվան գրականության ինստիտուտը:

Ընթերցող հասարակության ամենալայն սեփականությունն է դարձել հաշտուր Արովյանի հուշակալոր Վերք Հայաստանի վնասը, որը վերջին տասնամյակում Սովետական Միությունում լույս է բնծայվել բազմաթիվ լեզուներով: Վնասը մեջ ամենավաղ կերպով տրտահալված է հեղինակի կրթող սերը գեղի Հայրենիքը: Առաջիկա հրեյանի կադակցությունը Վերք Հայաստանին լույս կտանի նոր հրատարակությամբ՝ հայերեն և ռուսերեն լեզուներով:

Հրատարակության են պատրաստվում մի շարք ըրույներին մեծ գրողի կյանքի և գրական-հասարակական գործունեության վերաբերյալ:

Սեպտեմբեր ամսին տեղի կունենան Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի, Երևանի Պետական համալսարանի և հաշտուր Արովյանի անվան Հայկական մանկավարժական ինստիտուտի գիտական սեմինարներ՝ նվիրված մեծ լուսավորչի ծննդյան 150-ամյակին:

Ռեսպուբլիկայի բազարներում, շրջանային կենտրոններում և գյուղերում կկազմակերպվեն դասախոսություններ, երկերներ և ցուցահանդեսներ՝ նվիրված գրողի կյանքին և գործունեությանը:

Բարեկարգվելու է հաշտուր Արովյանի տուն-թանգարանը, որը գտնվում է Փանքեռում, ինչպես նաև տան լակը և շրջակայքը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆՆՈՒԹՅՈՒՆԸ.— Սույն թվականի հուլիսի 8-ին Մոսկվայում տեղի ունեցավ ՍՍՌՄ Գիտությունների ակադեմիայի և Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահությունների համատեղ նիստը: Քննության առնվեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի գործունեությունը և նշվեցին այն հիմնական ուղղությունները, որով պետք է ընթանա վերջինս իր գիտական հետազոտությունների բնագավառում:

Քննարկված հարցի մասին ղեկուցումով հանդես եկավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ Վ. Համբարձումյանը, հարակից ղեկուցում տվեց ակադեմիկոս Ի. Կունյանցը:

Նիստի մասնակիցները նշեցին, որ Հայաստանի գիտնականները որոշակի հաջողությունների են հասել գիտության շատ բնագավառներում և ժողովրդական տնտեսության մեջ ներդրել են գիտական հետազոտությունների մի շարք կարևոր արդյունքներ: Առանձնապես արժեքավոր աշխատանք են կատարել մաթեմատիկոսները, ֆիզիկոսները, երկրաբանները, բիոլոգները, տեխնիկները:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիան հայտնի է իր աստղաֆիզիկական հետազոտություններով: Այն հայտնաբերել և ուսումնասիրել է նոր տիպի աստղային

համակարգությունների Դատկոտիկայում: Այդ համակարգությունները ստացել են աստղային ասոցիացիաների անունը:

Հայաստանի երկրաբանների մեծ ծառայությունն է հանդիսանում այն, որ նրանք ուսումնասիրել են ուսուցիչների տեղիտորիայի երկրաբանական կառուցվածքը, մշակել են Հայաստանի, հատկապես Ջաղթեղուրի մետալոգենիան և կազմել ուսուցիչների երկրաբանական քարտեզը՝ մեծ մասշտաբով:

Հայ գիտնականների կողմից ձեռք բերած նվաճումների թվին են պատկանում բժշկական ֆինանսատիպ պրեպարատների՝ «Գիտիլին»-ի և «Ամբոնալ»-ի ստեղծումը, ինչպես նաև քարի վերամշակման նոր տեսակի մեքենաների, շարժաշափ (անյամոմետր) կոչված խիստ արժեքավոր գործիքի, էլեկտրականությունը վերամշակող սարքերի համար մի շարք համարանքների ստեղծումը: Հայաստանի բուսաբանները վերջին տարիներին ստեղծել են ցորենի, պտղատու կուլտուրաների և խաղողի նոր տեսակներ:

Հրատարակվել են մի շարք մեծագույն աշխատություններ հայ ժողովրդի պատմության, էկոնոմիկայի, գրականության, լեզվի և արվեստի վերաբերյալ:

Համատեղ նիստում նշվեցին այն ուղիները, որոնցով այսուհետև պետք է ընթանա Հայաստանի գիտնականների գործունեությունը:

ՎԻՐԱՐՈՒՅԺ ՌՈՒՐՆ ՅՈՒՅԱՆԻ ՄԱՀԸ.— Հուլիսի 1-ին Նրեանում իր մահահանգուն կերպից Հայաստանի բժշկական ինստիտուտի պրոֆեսոր, սովետական հռչակավոր միջաբույժ Ռուբեն Հովսեփի Յուլյանը:

Հանգուցալը ծնվել էր 1894 թվին Գորիսում: Բարձրագույն բժշկական կրթությունը ստացել էր Կիևի համալսարանում, որն ավարտել է 1919 թվականին: 1927 թվականին նա հրավիրվում է աշխատելու Նրեանի բժշկական ինստիտուտում, որտեղ և անցել է նրա բնականավոր գործունեության վերջին 28 տարին:

Պրոֆ. Ռ. Յուլյանը իր ամբողջ եռանդը նվիրել էր սովետական բժշկական գիտության զարգացմանը: Նրա գրքին են պատկանում ավելի քան 50 գիտական աշխատություններ՝ բժշկական գիտության տարբեր հարցերի վերաբերյալ: Նրա ձեռքի տակ դաստիարակվել են բազմաթիվ երիտասարդ բժիշկներ:

Լինելով ակամավոր միջաբույժ և ծանրաբեռնված լինելով իր հիմնական աշխատանքներով, Ռ. Յուլյանը միաժամանակ զբաղվում էր հասարակական եռանդուն գործունեությամբ: Նա ՍՍՌԴ Գերագույն Սովետի դեպուտատ էր, Վիրաբույժների միջազգային ընկերության անդամ, ՍՍՌԴ Բժշկական գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ: Ռ. Յուլյանին շնորհված էր գիտության վաստակավոր գործի պատվավոր կաշնամ:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՀՅՈՒՐՆ ԶԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.— Խաղաղության պաշտպանության Սովետական կոմիտեի հրավերով հուլիսի սկզբներին Սովետական Միությունն այցելեց Լատինական Ամերիկայի երկրների խաղաղության կողմնակիցների պատվիրակությունը, որը եղավ նաև Հայաստանում Պատվիրակության անդամները շրջագայեցին Հայաստանում, դիտեցին Նրե-

վանի շինարարությունը, եղան կուլտուր-լուսավորական մի շարք հիմնարկներում, արդյունաբերական ձեռնարկություններում:

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐԾԱՎԱԽՄԲՆՐ.— Ներկայումս Հայաստանի մի շարք շրջաններում աշխատում են Գիտությունների ակադեմիայի 5 արշավամբեր: Դրանցից 3-ը շարունակում են ուսումնասիրել ուսուցիչների երկրաբանական կառուցվածքի հետ կապված առանձին հարցեր: Արշավամբերից մեկի առաջ խնդիր է դրված՝ ուսումնասիրել լեռնային շրջաններում ստորերկրյա ջրերի քանակն ու բաղադրությունը՝ արտավայրերն ու մարդագեղեցիկները ոռոգելու նպատակով:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՐՏԻՍՍ ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶՋԱՆԻ ՀԵՏ.— Նրեանում, տպագրական աշխատողների ակումբում տեղի ունեցավ ժողովրդական արտիստ Վահրամ Փափազյանի հանդիպումը հանդիսականների հետ: Ակումբի դահլիճը լի էր հոծ բազմությամբ: Արտիստի բնական գործունեության մասին խոսեց արվեստի վաստակավոր գործիչ Տիգրան Հախումյանը:

Վերջում Վահրամ Փափազյանը արտասանեց համական Շեքսպիրի «Օթելլո»-յի ու «Համլետ»-ի և Լերմոնտովի «Դիմակահանդես»-ի:

Ներկա եղողները արտիստին դիմավորեցին ջերմորեն:

ՌԱԴԻՈՅԻ ՏՈՒՆ.— Ինչպես հայտնի է, Նրեանի ուղիտաղորդումները կատարվում են Լենինի հրապարտկի վրա գտնվող փոստ-հեռագրատան շենքից: Նկատի ունենալով շենքի նեղվածքը և մի շարք այլ անհարմարությունները, ՍՍՌԴ Կապի մինիստրությունը Նրեանում կառուցում է հինգհարկանի մի գեղեցիկ շենք— Ռադիոյի տուն— հատկապես ուղիտաղորդումների համար: Այստեղ, 6 խոշոր դահլիճներում կտեղափոխվեն ծորագույն սարքավորումներով կահավորված ստուգիաները: Նոր շենքը հնարավորություն կտալ լի բարելավել ուղիտաղորդումների որակը, լճաբանակելու հաղորդումների ծրագիրը:

Ռադիոյի տան կից կառուցվում է Ռադիոինֆորմացիայի գլխավոր վարչության շենքը: Նրկու շենքերն էլ կերտապատվում են Լոռվա գեղեցիկ, սպիտակադուր թաղով: Ռադիոյի տունը օգտագործման կհանձնվի 1956 թվականի առաջին կեսին:

ՆՐԵՎԱՆԻ ՏՐՈՒՆՑՐՈՒՍԱՅԻՆ ՊԱՐԿԸ.— Բացի լողմամբով տաքսի մեքենաներից և ավտոբուսներից, Նրեանի փողոցներով ներկայումս երթնելում են տրոլեյբուսի 43 վագոններ: Բացի այդ, բաղադրված աշխատում են նույն քանակությամբ տրամվայի գնացքներ, որոնցից յուրաքանչյուրը բաղկացած է 2 վագոնից:

Օրջոնիկիձեի պողոտայի և Բառնայիների փողոցի հատման կետում կառուցվում է տրոլեյբուսային վագոնների առանձին պարկ 100 մեքենայի համար: Պարկը կունենա նորոգման արհեստանոցներ և այլ հարմարություններ:

ՊԵՐՃ ՊԵՐՇՅԱՆԻ «ՀԱՅԻ ԽՆԴԻՐ»Ը ՌՈՒՍՆԵՐՆԵՐ ԼԻՋՎՈՎ.— Գեղարվեստական գրականության Մոսկվայի պետական հրատարակչությունը պարբերաբար հրատարակում է ինչպես կյանի, այնպես էլ ժամանակակից հեղինակների լավագույն գործերը սուսերեն թարգմանությամբ:

Վերջերս լույս տեսավ ականավոր հայ վիպասան Պերճ Պետրյանի «Հայի խնդիր» նշանավոր վեպը: Վեպը սուսերեն է թարգմանել մեր նշանավոր բանաստեղծ Հովհաննես Հովհաննիսյանի դուստր Աննա Հովհաննիսյանը: Գրքին կցված է գրականագետ Հր. Ասրիսյանի առաջաքանը՝ «Ժողովրդական գրողը» վերնագրով: Վեպը լույս է տեսել 75,000 օրինակ տպաբանակով:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄՆԵՐ.— Մի բանի տարի է, ինչ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի հատուկ արշավախումբը, պատմական գիտությունների դեպոտր Կ. Ղաֆազարյանի ղեկավարությամբ, պեղումներ է կատարում Արտաշատի շրջանի Դվին գյուղի շրջակայքում, ուր մի ժամանակ գտնվել է Հայաստանի համառուն մայրաքաղաքը:

Այս տարի պեղումները հիմնականում կատարվում են միջնաբերդում: Այստեղ հողից մաքրվում են արարական կուսակալների պալատի (8-րդ դար) մնացորդները: Միջնաբերդից մեկ կիլոմետր հեռավորության վրա հայտնաբերված են սրբատաշ տուֆ բարով կառուցված այլոնադարդ մի շենքի ավերակները, ենթա-

դրվում է, որ այդ շենքը 5—6-րդ դարերի կառուցվածք պետք է լինի և այժմ պարզվում է նրա նշանակությունը:

Հնարություններ միջնաբերդում հայտնաբերել են մեծ բանակություններ զանազան իրեր՝ պղնձյա մոմակալներ, կաթսաներ, մետաղամշակման գործիքներ, ապակյա սրվակներ, սակրյա զարդեր: Գտնված են արարական, վրացական, բյուզանդական, պարսկական և այլ դրամներ, որոնք վկայում են միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաքի առևտրական լայն կապերի մասին:

Դվինի պեղումները կշարունակվեն նաև ընթացիկ տարվա աշնանը:

Վերականգնվել են նաև Կարմիր բլուրի աշխատանքները, որոնք կատարվում են Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի և Լենինգրադի Պետական էրմիտաժի համատեղ ջանքերով՝ հայտնի հնարույզ Բ. Պետրովսկու ղեկավարությամբ:

Պեղումները կատարվում են Ուրարտական հին քաղաքի (մեր թվագրությունից առաջ 7—8-րդ դարերի) կենտրոնական մասերում, ուր տեղավորված են եղել տնտեսական շենքերը: Այդ շենքերը մասնատման կերպով ուսումնասիրվում են:

Կարմիր բլուրի պեղումները, որոնք մի բանի տարի է ինչ շարունակվում են, հարուստ նյութեր են տալիս մեր պատմագետներին՝ սուսմասերից ու քարտաշների կուլտուրան:

